

Cümlede Anlam – 1

1. Öznel ve Nesnel Yargılar

Kişiden kişiye değişen, kanıtlanamayan yargılar **öznel**; kişisel duygu ve düşünceleri içermeyen, kanıtlanabilen yargılar ise **nesnel**dir.

- ◆ Kış mevsimini güzel yapan lapa lapa yağan kardır. (**Öznel**)
- ◆ Kış mevsimi kuzey yarım küre için aralık, ocak ve şubat aylarından oluşur. (**Nesnel**)
- ◆ Menekşe, kalp şeklinde olan yaprakları ve farklı renkleriyle her zaman ortama güzellik katan bir bitkidir. (**Öznel**)
- ◆ Menekşenin 450 farklı türü vardır. (**Nesnel**)

	Cümle	Öznel	Nesnel
1.	Çocukluğum Arnavut kaldırımlı sokakların büyüğü dünyasında geçti.	✓	
2.	Bu sokağın adı Çelebi Sokağı'ydı.		✓
3.	Biz çok şanslıydık, oyunların en güzellerini sokakta oynadık.	✓	
4.	Şimdiki çocuklara üzüldüyorum, tatsız tuzsuz bir çocuklukları var.		✓

Numaralanmış cümlelerin hangisinde yanlış işaretleme yapılmıştır?

- A) 1. B) 2. C) 3. D) 4.

(I) Doğrusu, kediler insanları kendilerine nasıl hizmet ettireceklerini çok iyi biliyorlar! (II) İngiltere’de bir araştırmacı, yavru kediler ve sahipleri üzerinde bir araştırma yapmış. (III) Yavru kedilerin sahiplerinden ilgi beklediklerinde neler yaptığını ve sahiplerinin onlara nasıl karşılık verdiğini gözlemlemiş. (IV) Araştırmacı kedilerin sahiplerine yaptıklarını, yabancıların yanında yapmadıklarını gözlemlemiş.

Numaralanmış cümlelerden hangisi belirttiği öznel ve nesnel yargı yönüyle diğerlerinden farklıdır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

2. Sebep-Sonuç ve Amaç-Sonuç Cümleleri

Bir eylemin, olayın, durumun hangi gerekçeyle ya da sebeple gerçekleştiğini ifade eden cümlelere **sebep-sonuç cümlesi** denir. Sebep-sonuç cümlelerinde “-diği için, -den dolayı, -ınca, çünkü” gibi ek ve ifadelerle yer verilir.

- ◆ Uzun süre güneşte kaldığı için baygınlık geçirmiş.
- ◆ Pikniğe gidemedik çünkü hava yağmurluydu.
- ◆ Okumayı sevdiğinden dolayı ona kitap hediye ettik.
- ◆ Elindekileri yere atınca onu uyardım.

Hüseyin: Suların kesilmesiyle banyoda köpük içinde kaldım.

Leyla: Markanın tanıtımını yapmak için bir reklam ajansı ile anlaştı.

Alparslan: Yatağından kalkar kalkmaz camları açıp odayı havalandırdı.

Menekşe: Çocukluğum köyde geçtiği için bu işlerden az çok anlım.

Yukarıdaki çocuklardan hangilerinin cümlesinde sebep-sonuç ilişkisi söz konusudur?

- A) Hüseyin - Leyla B) Leyla - Menekşe
C) Hüseyin - Menekşe D) Leyla - Alparslan

Bir yargının gerçekleştirilme amacıyla birlikte verildiği cümlelere **amaç-sonuç cümlesi** denir. Amaç-sonuç cümlelerinde “-mak için, diye, amacıyla” gibi ifadelerle yer verilir.

- ◆ Su kuyusu açmak için Afrika ülkelerine gittik.
- ◆ Çocuklar sevin sin diye bahçeye salıncak kurduk.
- ◆ Kardeşimi dil öğrenmesi amacıyla yurt dışına gönderiyoruz.

Bu cümle aşağıdaki ifadelerden hangisiyle tamamlanırsa amaç-sonuç anlamı bildirir?

- A) her insanın isteyeceği bir özelliktir.
B) istediğimi her zaman söyledim.
C) insanı mutlu eder.
D) için her gün spor salonuna gidiyorum.

3. Kavramlar

Karşılaştırma: Varlıklar (nesne, eser, kişiler vb.) arasındaki benzer ve farklı yönlerin ifade edildiği cümlelerdir. Karşılaştırma cümlelerinde “göre, kadar, daha, en” gibi ifadeler yer verilir.

- ◆ Antalya İzmir’e göre daha sıcaktır.
- ◆ Tiyatronun sinema kadar izleyicisi yoktur.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “karşılaştırma” yapılmıştır?

- A) Bilgisayarlar hayatımızı inanılmaz derecede kolaylaştırdı.
- B) Anneannemle birlikte siyah beyaz fotoğraflara baktık.
- C) Nostalji, insanın geçmişe özlem duymasıdır.
- D) Çınar ağacının gövdesi diğer ağaçlardan daha kalındı.

Koşul (Şart): Bir durumun gerçekleşmesinin başka bir durumun gerçekleşmesine bağlı olduğu cümlelerdir. Koşul cümlelerinde “ama, üzere, ise” gibi ifadeler yer verilir.

- ◆ İzin verirseniz bu akşam sinemaya gitmek istiyoruz.
- ◆ Denize girebilirsin ama kıyıda uzaklaşmayacaksınız.
- ◆ İki saat sonra geri getirmek üzere bisikletimi alabilirsin.

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde koşul (şart) anlamı vardır?

- A) Bugün yağmur bile yağsa balık tutmaya gideceğiz.
- B) Eve gelirken manava uğramayı unutma.
- C) İş erken bitirirseniz size dondurma alacağım.
- D) Keşke, oğlunu askere gitmeden önce görebilseydi!

Örneklendirme: Bir konunun daha iyi anlaşılması için örneklerin verildiği cümlelerdir. “Örneğin, mesela” gibi ifadeler bu cümlelerde yer alır.

- ◆ Hayvanlar aleminde çalışkanlığıyla meşhur bazı canlılar vardır. Örneğin arı, karınca, kunduz bunlardan sadece birkaçıdır.

(I) Avrupalılar, bu bölgeye yerleşmeye başladıkça yerlilerle kaynaşmaya ve onların âdetlerini ve geleneklerini benimsemeye başladılar. (II) Bu anlamda Aztekler tarih sahnesinden tamamen çekilmedi diyebiliriz. (III) Söz gelimi, günümüzde başta ABD olmak üzere tüm dünyada sevilen basketbol oyununun kökeni de bir düşünceye göre Aztekler’e dayanır. (IV) Aztekler iki takıma ayrılır ve lastik bir topu yükseğe asılmış bir çemberden geçirmeye çalışırlardı. (V) Bu oyunda oyuncular topa elleriyle dokunamaz yalnızca dirsekleri ve kalçalarıyla vurabilirlerdi.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde örneklendirme yapılmıştır?

- A) II. B) III. C) IV. D) V.

Benzetme: Aralarında ilgi kurulan iki varlıktan nitelikçe zayıf olanın güçlü olana benzetilmesidir. Benzetme cümlelerinde “gibi, âdeta, sanki” ifadelerine yer verilir.

- ◆ Bizim takımın oyuncuları bugün fırtına gibiydi.
- ◆ Kar yağınca ağaçlar âdeta gelin olmuştu.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “benzetme” yapılmıştır?

- A) Küçük pehlivan çimlerin üstüne oturmuş dinleniyordu.
- B) Rakibinin dalgınlığını affetmedi, onu tuşla yendi.
- C) Davul zurnanın çalmasıyla dağ gibi pehlivanlar meydana çıktı.
- D) Yağlı güreşleri izlemek için pek çok turist Edirne’ye gelmişti.

Öneri: Bir sorunu çözmek ya da daha iyi bir duruma gelmesini sağlamak için ileri sürülen görüşlerdir.

- ◆ Başarılı olmak için derslerine düzenli olarak çalışmalısın.
- ◆ Bu işe girişmeden önce büyüklerinin fikirlerini almalısın.

Olasılık: Bir olayın ya da durumun gerçekleşip gerçekleşmeyeceğinin tam olarak bilinmemesidir.

- ◆ Ara tatilde Uludağ'a gidebiliriz.
- ◆ Sanırım bugün okula gelmedi.
- ◆ Bu mahalleye taşınalı galiba on sene olacak.

Tanımlama: Herhangi bir şeyin ne olduğunu anlatan cümlelerdir. Tanım cümleleri "Bu nedir?" sorusuna cevap vermektedir.

- ◆ İki veya dört tekerlekli, dingili tekerlekle birlikte dönen öküz arabasına kağrı denir.
- ◆ Buhar, ısı etkisiyle sıvıların ve bazı katıların gaza dönüşmesidir.

Varsayım: Gerçekleşmemiş bir olayın gerçekleşmiş gibi kabul edildiği cümlelerdir. "Tut ki, diyelim ki, farz edelim, varsayalım" gibi ifadelere bu cümlelerde yer verilir.

- ◆ Diyelim ki borç para bulamadın, ne yapacaksın?
- ◆ İstedğin liseyi kazandığını farz et.